ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 9.7.2019 г.
COM(2019) 311 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно прилагането на Директива 2014/62/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 15 май 2014 година относно защитата по наказателноправен ред на еврото и на другите парични знаци срещу подправяне и за замяна на Рамково решение 2000/383/ПВР на Съвета

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Контекст

Директива 2014/62/ЕС [1] (наричана по-нататък „директивата“) относно защитата по наказателноправен ред на еврото и на другите парични знаци срещу подправяне беше приета на 15 май 2014 г. До 23 май 2016 г. държавите членки трябваше да въведат в сила необходимите национални мерки, за да спазят директивата.

Директивата беше приета съгласно член 83, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз, с който се осигурява правната основа за установяването на *„минимални правила относно определянето на престъпленията и на санкциите в областта на особено тежката престъпност с трансгранично измерение, произтичащо от естеството или последиците на тези деяния или от особена необходимост за общо противодействие“*.

Директивата замества Рамково решение 2000/383/ПВР на Съвета [2] (наричано по-нататък „рамковото решение“) за повишаване на защитата чрез наказателни и други санкции срещу подправянето във връзка с въвеждането на еврото.

Целта на рамковото решение беше да се допълнят разпоредбите на Женевската конвенция от 1929 г. за територията на Европейския съюз. С Женевската конвенция се установяват правила, с които да се гарантира, че могат да се налагат строги наказателни и други санкции за престъпления, свързани с подправяне. Наред с това тя съдържа правила относно компетентността и сътрудничеството. От ратифицирането на Женевската конвенция, подписана на 20 април 1929 г., досега е извършено известно сближаване на националното законодателство срещу подправянето на парични знаци.

1.2. Цел и основни елементи на директивата

С директивата се допълва и улеснява приложението на Женевската конвенция от страна на държавите членки, предвид това, че тя надгражда и актуализира рамковото решение чрез допълнителни разпоредби относно равнището на санкциите, способите за разследване и анализа, идентификацията и откриването на подправени евробанкноти и монети по време на съдебни процеси.

Дания и Обединеното кралство не участваха в приемането на директивата и тя не следва да се прилага към тях съгласно съответно Протоколи 22 и 21. Ирландия участва в директивата.

[1] ОВ L151, 21.5.2014 г., стр. 1.
[2] ОВ L140, 14.6.2000 г., стр. 1.

Директивата се прилага не само по отношение на еврото, но и за други парични знаци, като някои от нейните елементи важат само за еврото (член 8, параграф 2 и член 10).

Основните елементи на директивата са следните:

- криминализацията практически на три вида деяния, а именно престъпления, свързани с „изработване“, „разпространение“ и „подготовката“, като например изработването на защитни елементи (член 3);
- разпоредбите относно санкциите, с които се въвеждат максимални наказания най-малко от пет години за разпространение и най-малко от осем години за изработване на подправени парични знаци (член 5);
- принципът на териториалността и извънтериториална компетентност (член 8);
- разпоредбата, според която държавите членки се задължават да предвидят мерки за възможността да се използват определени способи за разследване (член 9);
- разпоредбата, според която държавите членки се задължават да гарантират, че националните центрове за анализ (НЦА) и националните центрове за анализ на монети (НЦАМ) могат да анализират подправени евробанкноти и монети и по време на текущи съдебни производства с цел откриване на други подправени парични знаци (член 10).

1.3. Обхват на доклада

В доклада се оценява прилагането на директивата в съответствие с член 12 от нея, в който се изисква Комисията да представи на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите членки са взели необходимите мерки, за да спазят директивата.

Описанието и анализът в настоящия доклад се основават главно на информацията, предоставена на Комисията от държавите членки чрез съобщаването на националните мерки за транспониране на Директивата[3].

В центъра на доклада са мерките, които държавите членки са предприели до момента за изпълнение на директивата чрез транспониране в националното им законодателство. В него се оценява дали държавите членки са транспонирали директивата в определения срок и дали чрез националните законодателства се постигат целите и се отговаря на изискванията на директивата.

Към момента на изготвянето на настоящия доклад всички държави членки са съобщили за транспониране, с изключение на Ирландия.

[3] След крайния срок за транспониране 23 май 2016 г. девет държави членки или не са съобщили за мерки за транспониране, или са съобщили само за частично транспониране. Затова Комисията изпрати на съответните държави членки официални уведомителни писма за несъобщаването или частичното съобщаване на мерките за транспониране.

2. ОБЩА ОЦЕНКА

Основната цел на Комисията е да се осигури транспонирането на изискванията на директивата в националното законодателство на всички държави членки, така че чрез ефективни и ефикасни наказателноправни мерки да се гарантира защитата на еврото и другите парични знаци, чието обращение е разрешено със закон по подходящ начин във всички държави членки.

Комисията предприе оценка на съответствието на националните мерки с директивата веднага щом държавите членки съобщиха за тях.

Повечето държави членки са транспонирали правилно членове 3 и 4 от директивата относно криминализацията на определени престъпления, разпоредбите на член 5 относно санкциите за въвеждане на максимално наказание най-малко от пет години за разпространение и най-малко от осем години за изработване на подправени парични знаци, както и разпоредбите на член 9, съгласно които държавите членки се задължават да предвидят възможността за използване на определени способи за разследване.

Въпреки това се отбелязват редица повтарящи се проблеми, свързани с транспонирането:

- Що се отнася до член 3, параграф 1, буква г) относно престъпленията, свързани с подготовката, този вид деяния не са транспонирани в националното законодателство като самостоятелни престъпления (престъпления *sui generis*). Вместо това в редица държави членки престъпленията, свързани с подготовката, са счетени за опити за престъпления, свързани с изработване. Това би предполагало като допълнителен съставен елемент на престъпленията, свързани с подготовката, намерението за извършване на престъпление, свързано с изработване. Съгласно директивата обаче този елемент не е задължителен.
- Друг по-рядко срещан, но важен повтарящ се проблем е свързан с транспонирането на член 5 от директивата във връзка с най-малките максимални наказания за престъпленията, посочени в членове 3 и 4. Някои държави членки са въвели — в разрез с директивата — отделни категории леки/дребни/неквалифицирани форми на определените в членове 3 и 4 от директивата престъпления, като санкциите остават под необходимото равнище, заложено в директивата.
- В допълнение към това, голяма част от държавите членки, чиято парична единица е еврото, не са транспонирали член 8, параграф 2, буква б) от директивата, според който държавите членки, чиято парична единица е еврото, са задължени да установят своята компетентност, в случаите, в които подправените евробанкноти или монети са открити на територията им, но престъпленията, посочени в членове 3 и 4, са извършени извън тяхната територия.

- Наред с това по-голямата част от държавите членки не са транспонирали правилно член 10 от директивата относно предаването на задържани подправени парични знаци на националния център за анализ (НЦА)/националния център за анализ на монети (НЦАМ). И по-специално, често не са транспонирани правилно мерките, свързани със забавянията при предаването на подправените образци, определянето на органа, длъжен да ги предаде, и целта на предаването (за анализ, идентификация и откриване на други подправени парични знаци).
- В почти всички държави членки член 11 от директивата относно статистиката не е транспониран изобщо.

Предвид посочените по-горе въпроси, свързани със съответствието, и изброените в раздел 3 проблеми Комисията ще предприеме всички подходящи мерки, включително при необходимост ще образува процедури за установяване на нарушение съгласно член 258 от Договора за функционирането на Европейския съюз, за да се гарантира съответствие с директивата навсякъде в Европейския съюз.

В раздел 3 е извършена оценка на проблемите с транспонирането по отделните елементи на самите разпоредби. Косвените проблеми с транспонирането, които възникват във връзка с вътрешното позоваване на клаузи, като например препратките към член 3 в членове 4 и 5, са разгледани съгласно разпоредбите за вътрешно позоваване.

3. СПЕЦИФИЧНИ ЕЛЕМЕНТИ НА ОЦЕНЯВАНЕТО

3.1. Определения (член 2)

В член 2 са определени термините „паричен знак“ и „юридическо лице“ за целите на директивата. Всички държави членки спазват определенията на тези термини. Когато в националното право липсват изрични определения, в него се използват термините „паричен знак“ или „пари“. Редица държави членки използват термина „пари“ вместо „паричен знак“. По подобен начин понятието „юридическо лице“ съществува във всички държави членки и в националното законодателство на повечето от тях терминът е изрично определен. Голяма част от държавите членки, в съответствие с директивата, изрично изключват от определението за „юридическо лице“ държавите, публичните органи, които упражняват държавна власт, и публичните международни организации.

3.2. Престъпления (член 3)

Съгласно член 3 държавите членки са длъжни да гарантират криминализацията на следните три вида престъпления, ако са извършени умишлено:

1) Престъпления, свързани с „изработване“: член 3, параграф 1, буква а) изработването или преправянето на парични знаци с цел измама.
2) Престъпления, свързани с „разпространение“: член 3, параграф 1, буква б) пускане на подправени парични знаци в обращение с цел измама; и буква в) внос, износ, пренасяне, приемане или придобиване на подправени парични знаци, извършени с цел пускането им в обращение и със знанието, че са подправени.
3) Престъпления, свързани с „подготовка“: член 3, параграф 1, буква г) изработване, приемане, придобиване или притежаване на: i) средства, които са специално предназначени за подправянето или преправянето на парични знаци или ii) защитни елементи.

В националното законодателство на всички държави членки се изисква умисъл за извършването на престъпление, определено в директивата. В директивата няма изискване държавите членки да определят като наказуеми формите на престъпления поради небрежност. В националното законодателство на нито една държава членка не са включени извършени поради небрежност форми на престъпленията, описани в директивата.

3.2.1. Престъпления, свързани с изработване — член 3, параграф 1, буква а)

В член 3, параграф 1, буква а) се предвижда, че изработването или преправянето на парични знаци с цел измама, независимо от използваните средства, се наказват като престъпление.

По-голямата част от държавите членки са транспонирали тази разпоредба по правилен начин. Повечето държави членки не са транспонирали изрично формулировката от директивата: следните синоними са използвани за първия елемент „изработване“: фалшифициране, подправяне, изработване на фалшиви парични знаци, производство, имитация и възпроизводство. В някои случаи елементът „преправяне“ е транспониран като: фалшифициране, фалшификати, подправяне. В някои случаи е използван само един общ термин, който обхваща и двете действия, като например подправяне или произвеждане.

Някои държави членки са добавили към съставните елементи на националното наказателно право елемент на пряка умисъл за допълнително действие. В тези държави членки се изисква (наред с подправянето на паричните знаци) умисъл за „пускане на подправените парични знаци в обращение като истински и неподправени“, „пускане в обращение (на подправените парични знаци) като истински или валидни“, „предаването им като законно платежно средство“, „пускане в обращение (на подправените парични знаци)“, „използването им като привидно законни и автентични“, „пускането им в обращение“ „пускане в обращение“.

Установени бяха два проблема с транспонирането: Една държава членка е криминализирала само подправени парични знаци с големи стойности (стойност 10

пъти по-висока от месечната минимална заплата в съответната държава членка). Друга държава членка е криминализирала само преправянето на парични знаци, когато това води до по-висока стойност.

3.2.2. Престъпления, свързани с разпространение — член 3, параграф 1, точка б)

Съгласно член 3, параграф 1, буква б) пускането на подправени парични знаци в обращение с цел измама се наказва като престъпление, когато е извършено умишлено.

По-голямата част от държавите членки са транспонирали тази разпоредба от директивата. В редица държави членки терминологията, използвана в закона, с който се транспонира директивата, леко се различава от оригиналната: вместо „пускане в обращение“ често е използван терминът „прокарване“ или „въвеждане в обращение“. Други държави членки са използвали термините „работа със“ и „разпространение“ „прехвърляне“, „разпространява“ или „използване“.

В две държави членки възникват проблеми с транспонирането: Една държава членка ограничава криминализирането до случаи, в които подправените парични знаци са пуснати в обращение и извършителят знае, че е получил подправени парични знаци, преди да ги пусне в обращение. Това е допълнително условие, което ограничава обхвата на клаузата. Освен това то не може да се обоснове като предвидено във възможността, посочена в член 5, параграф 5. В друга държава членка криминализацията зависи от стойността на разпространените фалшификати, които трябва да възлизат на сума от поне 10 минимални работни заплати.

3.2.3. Престъпления, свързани с разпространение — член 3, параграф 1, буква в)

Съгласно член 3, параграф 1, буква в) вносът, износът, пренасянето, приемането или придобиването на подправени парични знаци с цел пускането им в обращение и със знанието, че са подправени се наказва като престъпление, когато е извършено умишлено.

Повечето държави членки са транспонирали тази разпоредба. Различните елементи на разпоредбата невинаги са транспонирани буквално и изрично. Вместо това в редица случаи е използвана различна формулировка и по-широка терминология, която включва няколко от отделните деяния, описани в директивата.

В три държави членки възникват проблеми, свързани със съответствието, тъй като елементите внос, износ, приемане и придобиване не са включени изобщо.

Две държави членки изрично са транспонирали изискването за извършване „със знанието, че са подправени“. В останалите държави членки този елемент може да се изведе от по-широкия контекст, като се вземат предвид и общите разпоредби на националното наказателно право.

3.2.4. Престъпления, свързани с подготовка — член 3, параграф 1, буква г)

Съгласно член 3, параграф 1, буква г) изработването, приемането, придобиването или притежаването с цел измама на: i) инструменти, предмети, компютърни програми и данни, както и всякакви други средства, които са специално предназначени за изработването на неистински парични знаци или преправянето на парични знаци; ii) или защитни елементи, като холограми, водни знаци или други елементи на парични знаци, които служат за защитата им срещу подправяне, се наказват като престъпление, когато са извършени умишлено.

Изискването на директивата е свързаните с подготовка престъпления, посочени в член 3, параграф 1, точка г) да се транспонират като самостоятелни престъпления, което означава, че те не могат да се предвидят в общи разпоредби за помагачество, опит или подбудителство или с позоваване на главните престъпления, определени в член 3 от директивата. Дванадесет държави членки не са транспонирали нито едно от престъпленията, посочени в член 3, параграф 1, буква г) от директивата като самостоятелни престъпления, но са въвели изискване да са извършени и главните престъпления по изработване и разпространение, заложени в член 3. Една държава членка изобщо не е транспонирала член 3, параграф 1, буква г).

Що се отнася до частта „изработването, приемането, придобиването или притежаването с цел измама“, възникват проблеми в две държави членки — в единия случай елементите „приемане и придобиване“ не са обхванати напълно от термина „набавяне за лични цели“, а в другия — тези елементи изобщо не се споменават в националното законодателство и не могат да се изведат.

Наред с проблема, че не са транспонирали член 3, параграф 1, буква г) от директивата като самостоятелни престъпления, в някои държави членки се отбелязват допълнителни проблеми във връзка с тире i) от него.

3.2.5. Използване на законни съоръжения — член 3, параграф 2

Съгласно член 3, параграф 2 наказателната отговорност за деянията, посочени в член 3, параграф 1, букви а), б) и в), се разширява до случаи, в които за изготвянето на парични знаци са използвани законни съоръжения или материали, но са нарушени правата или условията, в съответствие с които компетентните органи могат да емитират банкноти или монети.

Докато голяма част от държавите членки са транспонирали тази клауза, в повечето случаи изрично, четири държави членки не са го направили. В националните мерки за транспониране на редица други държави членки липсва яснота, тъй като не се споменава нарушаването на правата или условията, в съответствие с които компетентните органи могат да емитират банкноти или монети, или не се посочват всички деяния, определени в член 3, параграф 1, букви а), б) и в) от директивата. В разрез с директивата някои държави членки ограничават наказателната отговорност до деяния на лица, упълномощени да изработват законни парични знаци.

3.2.6. Банкноти и монети, които все още не са емитирани — член 3, параграф 3

Съгласно член 3, параграф 3 всички форми на деяния, посочени в член 3, параграфи 1 и 2 от директивата са наказуеми и в случая на банкноти и монети, които все още не са емитирани, но са предназначени за пускане в обращение като законно платежно средство.

Повечето държави членки са транспонирали тази разпоредба, в по-честия случай — изрично. Пет държави членки изобщо не са я транспонирали.

3.3. Подбудителство, помагачество и опит (член 4)

В член 4, параграф 1 се предвижда криминализацията на подбудителство и помагачество във връзка с всички престъпления съгласно член 3 от директивата.

Съгласно член 4, параграф 2 опитът също се наказва като престъпление, но само по отношение на престъпленията, свързани с изработване и разпространение и съответно не по отношение на престъпленията, свързани с подготовка.

По-голямата част от общите разпоредби в наказателните кодекси на отделните държави членки съответстват на тези изисквания. Много малко държави членки са включили специална клауза за криминализиране на опитите във връзка с всяко отделно престъпление, както е описано в директивата.

3.4. Наказания за физически лица (член 5)

В съответствие с член 5, параграф 1 държавите членки се задължават да гарантират, че деянията, посочени в членове 3 и 4, се наказват с ефективни, подходящи и възпиращи наказания.

Съгласно член 5, параграф 2 престъпленията, посочени в член 3, параграф 1, буква г) (**престъпления, свързани с подготовка**), в член 3, параграф 2 и в член 3, параграф 3 във връзка с буква г) от член 3, параграф 1, се наказват с максимално наказание, което включва лишаване от свобода.

Съгласно член 5, параграф 3 престъпленията, посочени в член 3, параграф 1, буква а) **(престъпления, свързани с изработване**), и в член 3, параграф 3 във връзка с деянията, посочени в член 3, параграф 1, буква а), се наказват с лишаване от свобода с максимален срок от най-малко от осем години.

Съгласно член 5, параграф 4 престъпленията, посочени в букви б) и в) от член 3, параграф 1 (**престъпления, свързани с разпространение**), и в член 3, параграф 3 във връзка с деянията, посочени в точки б) и в) от член 3, параграф 1, се наказват с лишаване от свобода с максимален срок от най-малко от пет години.

3.4.1. Ефективни, пропорционални и възпиращи санкции — член 5, параграф 1

Съответствието с член 5, параграф 1 е оценено спрямо:

а) равнището на санкциите за равностойни престъпления, като например подправянето на непарични платежни средства или изпирането на пари;
б) други видове престъпления в съответното национално право, за които се предвижда същото равнище на санкции.

Всички държави членки са спазили тези общи критерии за оценка. По смисъла на директивата обаче, за да бъдат санкциите ефективни, пропорционални и възпиращи, трябва да бъде спазено и равнището на санкции, определено в член 5, параграфи 2—4.

3.4.2. Максимално наказание лишаване от свобода за престъпления, свързани с подготовка — член 5, параграф 2

Почти всички държави членки са предвидили мярката лишаване от свобода като наказание за престъпления, свързани с подготовка.

3.4.3. Най-малко максимално наказание от осем години — член 5, параграф 3

Що се отнася до член 5, параграф 3 (престъпления, свързани с подготовка), тринадесет държави членки са транспонирали директивата правилно, *т.е.* в националното си законодателство те са предвидили лишаване от свобода с максимален срок от най-малко осем години за някои от случаите, посочени в директивата.

Проблеми с транспонирането възникват при редица държави членки, които предвиждат максимално наказание от най-малко осем години само за „тежките“ форми на престъпления, свързани с изработване, и/или предвиждат максимални наказания под осем години за „леките“ случи и/или за случаи, където важат смекчаващи обстоятелства. В някои от тези държави членки са въведени определения за „тежък“ или съответно „лек“ случай, при който важат смекчаващи обстоятелства, а в други не са. Във всеки случай директивата не ограничава максималното наказание от осем години само до определени (тежки или леки) категории на престъпленията, посочени в член 5, параграф 3.

3.4.4. Най-малко максимално наказание от пет години — член 5, параграф 4

Що се отнася до член 5, параграф 4 (престъпления, свързани с разпространение), единадесет държави членки са спазили разпоредбата, *т.е.* предвидили са лишаване от свобода с максимален срок от пет години за посочените престъпления, свързани с разпространение.

В редица държави членки възникват подобни проблеми с транспонирането, както е описано по-горе във връзка с член 5, параграф 3 — някои държави членки предвиждат

лишаване от свобода с максимални срокове под 5 години или залагат лишаване от свобода под пет години за „леки“ или „много леки“ случаи, или при „смекчаващи“ обстоятелства. Една държава членка прилага максимално наказание лишаване от свобода под пет години за престъпления, свързани с разпространението на подправени метални монети, а именно максимум шест месеца или глоба и лишаване от свобода с максимална продължителност от една година. Една държава членка не предвижда мярка лишаване от свобода за приемането на подправени парични знаци.

3.4.5. Незадължителната клауза (получени без знанието, че са подправени/предадени другиму със знанието за това) — член 5, параграф 5

Съгласно член 5, параграф 5 относно престъпленията, посочени в член 3, параграф 1, буква б) (престъпления, свързани с разпространение), държавите членки могат да предвидят ефективни, пропорционални и възпиращи наказания, различни от посочените в член 5, параграф 4, включително глоби и лишаване от свобода, ако подправените парични знаци са получени без знанието, че са подправени, но са предадени другиму със знанието за това. Осемнадесет държави членки са включили тази възможност.

В държавите членки, приложили възможността, могат да се прилагат различни от предвидените в параграф 4 наказания, като например различни (по-кратки) срокове на лишаване от свобода, глоби или форми на ограничения.

3.5. Отговорност на юридическите лица (член 6)

В член 6, параграф 1 се установява задължението на държавите членки да гарантират, че юридическите лица могат да бъдат подведени под отговорност за посочените в членове 3 и 4 престъпления, ако са извършени в тяхна полза от лица, които носят определени отговорности в рамките на юридическото лице, а именно:

а) пълномощие да представлява юридическото лице;
б) право да взема решения от името на юридическото лице;
в) право да упражнява контрол в рамките на юридическото лице.

В член 6, параграф 2 се предвижда, че юридическото лице носи отговорност и когато липсата на контрол или надзор от страна на лице, посочено в член 6, параграф 1, е позволила извършването на престъплението по членове 3 и 4.

В член 6, параграф 3 се предвижда, че наказателната отговорност на юридическо лице не изключва наказателната отговорност на физическо лице, което е извършител на престъпление, посочено в членове 3 и 4.

3.5.1. Отговорност на юридическите лица — член 6, параграф 1

Всички държави членки са въвели схеми, с които да се гарантира, че юридическите лица могат да бъдат подвеждани под отговорност за тези престъпления.

Повечето държави членки, в съответствие с изискванията на директивата, са ограничили наказателната отговорност на юридическите лица до престъпления, извършени от лица, носещи определени отговорности в рамките на юридическото лице. Докато голяма част от държавите членки са транспонирали директивата буквално или почти буквално, други, вместо да опишат отговорностите, са решили да опишат позициите и длъжностите в рамките на юридическото лице (като например управител, съвет или член на законоустановен орган, висш служител или подобни). В тези случаи, съгласно приложимото национално законодателство, съответните длъжности са комбинирани с право или правомощие да се представлява юридическото лице и съответно за вземане на решения и упражняване на контрол в рамките на юридическото лице.

Малко държави членки са избрали много общи термини, като „правила“, „отговорни лица“ и „лица, действащи от името на юридическото лице“, или са приложили “принцип на разумно вменяване” при установяването на отговорност на юридическите лица.

3.5.2. Наказателна отговорност на юридическите лица в случаи на липса на надзор или контрол — член 6, параграф 2

Повечето държави членки са транспонирали член 6, параграф 2.

3.5.3. Наказателната отговорност на юридическите лица да не изключва отговорността на физически лица — член 6, параграф 3

Повечето държави членки са транспонирали член 6, параграф 3.

3.6. Санкции за юридическите лица (член 7)

В член 7 се посочва, че държавите членки установяват ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за юридическите лица, които включват глоби от наказателен характер или друг вид глоби. Държавите членки могат да предвиждат други неимуществени санкции. В букви а)—д) е приведен неизчерпателен списък с възможности за такива допълнителни наказания.

Съответствието с член 7 е оценено спрямо:

а) равнището на санкциите за равностойни престъпления, като например подправянето на непарични платежни средства или изпирането на пари;

б) други видове престъпления в съответното национално право, за които се предвижда същото равнище на санкции.

Що се отнася до а), равнището на санкциите за равностойни престъпления трябва да бъде в предвидения в директивата диапазон за престъпленията, свързани с подправяне. Що се отнася до б), престъпленията, за които се предвижда същото равнище на санкции като предвидените в директивата за престъпления, свързани с подправяне, трябва да бъдат равностойни или подобни на свързаните с подправяне престъпления по отношение на тежестта или опасността за обществени блага или интереси.

Незадължителните наказания са предвидени в случаите (както е при повечето държави членки), в които размерът на глобите не е обвързан с облагата от престъплението или с оборота на юридическото лице, и в които размерът на глобите се счита за малък. В случай че в съответното национално право са предвидени допълните съвкупни наказания (*напр.* лишаване от правото да се ползва от публични облаги, поставяне под съдебен надзор и др.), различни от глоби, е счетено, че системата за наказания в съответната държава членка, по принцип, съответства на изискванията на директивата.

Според тези критерии по-голямата част от държавите членки са транспонирали член 7 от директивата. Само една държава членка не е обвързала равнището на глобите с получената чрез престъплението облага и не е предвидила съвкупни наказания освен глоби.

3.7. Компетентност (член 8)

Съгласно член 8, параграф 1 държавите членки се задължават да установяват компетентност по отношение на престъпленията, посочени в членове 3 и 4 съгласно:

а) принципа на териториалността (престъпления, извършени изцяло или частично на територията на съответната държава членка);
б) принципа на активно лице (престъпления, извършени от граждани на държавата членка).

С член 8, параграф 2 се предвижда извънтериториална компетентност и всяка държава членка, чиято парична единица е еврото, се задължава да установява компетентност и когато престъплението е извършено в чужбина, най-малкото ако престъплението е свързано с еврото; и

а) извършителят на престъплението се намира на територията на тази държава членка и не е екстрадиран;
б) ако подправените парични знаци са намерени на територията на тази държава членка.

В член 8, параграф 2, втора алинея се предвижда, че, що се отнася до престъпленията, свързани с изработване (член 3, параграф 1, буква а)), и свързаните с тях престъпления (съгласно член 3, параграфи 2 и 3 и член 4), тези държави членки гарантират, че

тяхната извънтериториална компетентност не зависи от условието деянията да са криминализирани на мястото на извършването им.

3.7.1. Принципът на териториалността — член 8, параграф 1, буква а)

Всички държави членки са установили принципа на териториалността, посочен в член 8, параграф 1, буква а) чрез изрични общи разпоредби, според които престъпленията, извършени изцяло на територия им, попадат в тяхната компетентност. В повечето национални закони на държавите членки се съдържат изрични разпоредби за разширяване на компетентността и до престъпления, извършени „частично“ на националната им територия. В други държави членки, в които не се прави разграничение между „изцяло“ и „частично“, могат да се изведат и двете алтернативи.

Почти всички държави членки са транспонирали правилно принципа на активното лице, посочен в член 8, параграф 1, буква б). Като цяло държавите членки изискват извършителят на престъплението да бъде техен гражданин в момента на извършването му. Някои държави членки разширяват компетентността си и до лица, които са получили гражданство след извършването на престъплението.

Във връзка с член 8, параграф 1, точка а) възникват проблеми, например когато в законите, с които се транспонира директивата, се предвижда, че деянията, извършени частично на национална територия, се изключват от националната компетентност, ако извършителят се намира в чужбина.

3.7.2. Извънтериториална компетентност — член 8, параграф 2

По-голямата част от държавите членки, чиято парична единица е еврото, са транспонирали член 8, параграф 2, буква а). Повечето държави членки изрично са включили всички елементи от разпоредбата на директивата, включително това, извършителят да не е екстрадиран. Действащите в останалите държави членки разпоредби относно компетентността се считат за достатъчно широки, за да могат да обхванат всички елементи на член 8, параграф 2, точка а).

По-голямата част от държавите членки не са транспонирали член 8, параграф 2, буква б) изобщо.

Повечето държави членки са транспонирали член 8, параграф 2, втора алинея. Или е установена компетентността (изрично или не), независимо дали престъплението е криминализирано в държавата на извършването му, или е въведено изрично изключение от общия принцип на двойната наказуемост по отношение на престъпленията, посочени в директивата и транспонирани в националното право.

Проблеми с транспонирането възникват в някои държави членки, в които се прилага принципът на двойната наказуемост по отношение на престъпленията съгласно директивата, *т.е.* винаги се изисква и това деянията да съставляват престъпление на мястото на извършването им. В други държави членки изискването за двойна

наказуемост не важи само когато престъплението нарушава държавните им интереси или извършителят не може да бъде екстрадиран.

3.8. Способи за разследване (член 9)

Съгласно член 9 държавите членки се задължават да предприемат необходимите мерки, за да гарантират, че лицата, звената или службите, отговарящи за разследването или наказателното преследване на престъпленията, посочени в членове 3 и 4, разполагат с ефективни способи за разследване, като например използваните в случаи, свързани с организираната престъпност или с други тежки престъпления.

В повечето държави членки това зависи от равнището на санкциите, предвидени за дадена категория престъпления, независимо дали могат да се използват способите за разследване с най-голяма степен на вмешателство или не. В законодателството на други държави членки се определят престъпления, по отношение на които важат определени способи за разследване.

Предвидените за тежки престъпления способи за разследване във всички държави членки са прихващане на съобщения, тайно наблюдение, включително електронно наблюдение, следене на банкови сметки и други финансови разследвания. В националните закони на отделни или няколко държави членки са предвидени и други способи за разследване.

Повечето държави членки са транспонирали тази разпоредба. Проблеми възникват, когато определени способи за разследване са приложими по отношение на кредитни институции, доставчици на платежни услуги и други икономически оператори, посочени в член 6, параграф 1 от Регламент 1338/2001, но не и по отношение на други „лица“(*напр.* физически и юридически лица).

В някои държави членки предвидените в член 3, параграф 1, буква г) от директивата престъпления, свързани с подготовка, изобщо не отговарят на условията за прилагане на способи за разследване, използвани при тежките престъпления, или отговарят на условията само за някои от предвидените такива способи. Само няколко държави членки са въвели — в разрез с директивата — „дребни“ форми на престъпленията от директивата, които не отговарят на условията (съгласно националното им законодателство) за прилагане на способи за разследване, използвани при тежки престъпления.

3.9. Задължение за предаване на подправени евробанкноти и монети с цел анализ и откриване на подправени парични знаци (член 10)

В член 10 се изисква по време на наказателни производства компетентните органи в държавите членки без забавяне да разрешават на националните центрове за анализ и националните центрове за анализ на монети да проверяват евробанкноти и монети за

целите на анализа, идентификацията и откриването на други подправени парични знаци. Компетентните органи предават необходимите образци незабавно и най-късно след като бъде постановено окончателно решение във връзка с наказателното производство.

Само седем държави членки са транспонирали тази разпоредба в националните си правни уредби. Повечето държави членки не са транспонирали тази разпоредба правилно. Докато някои държави членки не са транспонирали тази разпоредба изобщо, при повечето държави членки са възникнали проблеми с пълното транспониране на отделните ѝ елементи. Повечето проблеми с транспонирането възникват по отношение на i) забавянето при предаването на подправените парични знаци, и ii) целите (анализ, идентификация и откриване на други подправени парични знаци), заради които подправените парични знаци трябва да се проверят.

3.10. Статистика (член 11)

В член 11 се предвижда задължението държавите членки да предават статистически данни на Европейската комисия най-малко на всеки две години.

По-голямата част от държавите членки не са транспонирали тази разпоредба изобщо или не са го направили правилно. През 2018 г. по искане на Комисията повечето държави членки предадоха статистически материали от националните си бази данни. В някои държави членки биха могли да се подобрят точността на статистическите данни, както и координацията между органите на различните държави членки, отговорни за събирането им.

4. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Директивата беше въведена, за да се укрепи правната уредба чрез разпоредби за равнището на санкции, способите за разследване и анализа, идентификацията и откриването на подправени евробанкноти и монети по време на съдебни разследвания.

Като цяло директивата осигурява европейска добавена стойност, като чрез наказателноправни мерки повишава равнището на защита от подправяне не само на еврото, но и на другите парични знаци благодарение на усъвършенствани разпоредби за равнището на санкции, способите за разследване и анализа, идентификацията и откриването на подправени евробанкноти и монети по време на съдебни разследвания.

Повечето държави членки са извършили по необходимия начин транспонирането на членове 3 и 4 от директивата във връзка с криминализацията на определени престъпления, разпоредбите на член 5 относно санкциите за въвеждане на максимално наказание от най-малко пет години за разпространение и максимално наказание от най-

малко осем години за изработване на подправени парични знаци, както и разпоредбите на член 9, съгласно който държавите членки се задължават да предвидят възможността да се използват определени способи за разследване.

От оценката личи, че понастоящем не е необходимо директивата да се преразглежда, но нейното прилагане трябва да се подобри. В общи линии повечето разпоредби на директивата са транспонирани от по-голямата част от държавите членки. Въпреки това в почти всички държави членки възникват проблеми с транспонирането при една или няколко разпоредби, както е посочено в предходните раздели.

Комисията ще продължи да оценява съответствието на държавите членки с директивата и ще предприеме всички подходящи мерки, за да гарантира спазване на нейните разпоредби в целия Европейски съюз.